

L. Zgalat-Lozynska

Monitoring of state regulation of innovation as a tool for optimizing innovation policy in construction

The article considers the content and directions of monitoring the state regulation of innovation. The list of functions and directions of state regulation of innovative activity in construction is determined. The information basis of the assessment of innovation management at the macro-meso- and micro levels is considered. An assessment of the state of implementation of innovations of various types, indicators of innovation activity of national applicants in 2010-2017, the distribution of expenditures by type of costs. A comparative analysis of the number of enterprises that implemented innovations, by types of innovations in terms of areas of economic activity, analysis of partnership cooperation of enterprises engaged in innovation activities in the field of architecture and engineering. The financial aspects of the state regulation of innovation activity were monitored and recommendations for its improvement were provided.

Keywords: monitoring, state regulation, innovation activity, construction, financing of innovation activity

Посилання на статтю:

APA: Zgalat-Lozynska, L. (2018) Monitorynh derzhavnoho rehulyuvannya innovatsiyanoi diyal'nosti v budivnytstvi: zmist ta napryamy realizatsiyi. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 38, 255 – 265.

ДСТУ Згалат-Лозинська Л.О. Моніторинг державного регулювання інноваційної діяльності в будівництві: зміст та напрями реалізації [Текст] / Л.О. Згалат-Лозинська // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. – 2018. – № 38. – С. 255 –265.

УДК 338.124.4

Р.М. Скупський,

докт. екон. наук, професор

ORCID: 0000-0003-1522-6101

Миколаївський міжрегіональний ІРЛ ВНЗ «Університет «Україна»

СКЛАДОВІ АНТИКРИЗОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ДИНАМІЧНИХ УМОВАХ

Визначено поняття «антикризовий потенціал» будівельного підприємства. Досліджено структуру антикризового потенціалу будівельного підприємства. Визначено основні проблеми функціонування підприємств будівельної галузі України у докризовий період і в новітніх політико-економічних умовах інтеграції країни до ЄС. Обґрунтовано новітні тенденції на напрямки розвитку будівництва в умовах повної або часткової інтеграції із ринками ЄС.

Ключові слова: будівельна галузь, будівельне підприємство, антикризовий потенціал, тенденції розвитку, сталий розвиток, ринок збуту.

Постановка проблеми. Протягом останніх років Україна стикнулася з масштабними викликами, пов'язаними як з внутрішніми економічними і політичними зрушеннями, так і з несприятливою кон'юктурою на ключових для України світових ринках. Вони спричинили революційні зміни в економічних відносинах України як в географічному, так і в галузевому розрізі.

Одним з головних чинників, що протягом останнього періоду визначав і визначатиме осяжне майбутнє будівництва, є імплементація положень Угоди про ЗВТ з ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями тенденцій та перспектив розвитку будівництва України займалися різні вітчизняні науковці. Проблеми розвитку будівельної галузі та пошуку шляхів ефективнішого її функціонування розглядаються в наукових працях Ізмайлової К.В. [1-2], Стеценка С.П. [3], Антропова Ю.В., Беленкової О.Ю. [4-6], Гусарової Л.В. [7], Вахович І.В. [8], Молодід О.О. [9-10] та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У їхніх дослідженнях аналізувались різні аспекти становлення та інтенсифікації будівництва, а також пропонувалися теоретичні і практичні рекомендації щодо удосконалення рівня господарювання у цій галузі господарського комплексу України. Проте, не дивлячись на наявність та високу наукову і практичну цінність наукових робіт з окресленої проблематики та унаслідок політичної кризи, що бере початок наприкінці 2013 р., і як наслідок економічного колапсу, що продовжують розгортатись сьогодні, у будівельних підприємств з'явилася низка питань, які потребують термінового вирішення з метою підтримання ефективного галузевого функціонування, та потреба у виявленні перспектив розвитку тощо. Зокрема, головним з цих питань є знаходження нових ринків збуту.

Метою статті є дослідження проблем функціонування та розвитку будівництва в умовах повного або часткового переорієнтування на нові ринки, зокрема, на ринки ЄС та інших країн, виявлення позитивних та негативних факторів існування в новітніх економічних умовах.

Виклад основних результатів досліджень. Відмінною особливістю сучасного періоду розвитку світової економіки є нестабільність динамічно мінливого економічного середовища. На сьогоднішній день будівельний комплекс реагує на світову фінансову кризу дуже чутливо. У зв'язку з цим з'являється необхідність розробки комплексу антикризових заходів, мета яких, перш за все, забезпечити підприємства будівельної галузі від негативних наслідків. В таких умовах багато будівельних підприємств, в результаті зниження платоспроможного попиту населення, замовників і інвесторів, опинились в кризовій ситуації. Це визначає необхідність науково обгрунтованих управлінських рішень і цілеспрямованих дій, що дозволять відновити втрачений потенціал і зміцнити базис для подальшого стійкого розвитку в глобальному ринковому середовищі.

Виокремивши основні проблеми можна зазначити, що сьогодні існують такі основні тенденції розвитку та функціонування будівельної галузі:

1. Тривала реструктуризація та концентрація власності.
2. Нестабільне інвестування.

3. Можливість поглибленої співпраці з ЄС – суттєва передумова для прискорення структурних реформ в Україні та повного розкриття потенціалу будівельних підприємств на міжнародних ринках.

Саме під потенціалом будівельного підприємства, ми розуміємо здатність підприємства задовольняти потреби будівельного ринку і забезпечувати свій стійкий довгостроковий розвиток на основі використання системи внутрішніх і зовнішніх ресурсів.

Економіка будівельної галузі значно відрізняється від економіки інших галузей народного господарства і промисловості. Одні і ті ж економічні показники в будівництві, на відміну від інших галузей, визначаються абсолютно по-іншому. Специфіка галузі значно впливає на результати діяльності будівельних підприємств і відповідно на їх потенціал, який в першу чергу залежить від впливу середовища, в умовах якого функціонує підприємство.

Аналіз робіт [1, 2, 5, 9-15] дозволив нам виділити наступні ключові особливості галузі будівництва, які накладають свій відбиток на механізми функціонування антикризового потенціалу будівельного підприємства: тривалість виробничого циклу, висока кошторисна вартість будівельної продукції та особлива форма розрахунків, залежність технологічного процесу від впливу навколишнього середовища, стаціонарність об'єкта будівництва, висока технологічність сучасного будівельного виробництва.

Виявлені особливості дозволяють виокремити головні складові, які необхідно аналізувати з метою формування та реалізації антикризового потенціалу будівельного підприємства:

1) Інтелектуальний потенціал: інноваційні та інформаційні технології; науково-технічна документація; інноваційна програма розвитку; інформаційне забезпечення (винаходи, патенти, ліцензії, корисні моделі, промислові зразки, бази знань, моделі, проекти тощо).

2) Матеріально-ресурсний потенціал: матеріально-технічне забезпечення виробничого процесу (обладнання, техніка, матеріальні ресурси, паливно-мастильні матеріали тощо).

3) Інвестиційно-фінансовий потенціал: грошові кошти (власні, позикові, залучені, бюджетні, грантові тощо).

4) Кадровий потенціал: кваліфікаційний склад працівників; сукупність здібностей і можливостей кадрів підприємства забезпечувати ефективне функціонування.

5) Організаційно-інфраструктурний потенціал: раціональна управлінська структура підприємства; привабливість місця розташування підприємства з погляду розвитку ринкової інфраструктури, транспортних комунікацій та інших факторів.

Оцінка особливостей будівельної галузі, через взаємодію і взаємозв'язки виділених складових антикризового потенціалу повністю характеризують фактори безпосереднього впливу, дозволяють виявити, передбачати негативний вплив і відшукати шляхи підвищення антикризового потенціалу шляхом формування механізму управління ним.

Висновки. Підсумовуючи вищенаведене, варто зазначити, що сфера будівництва є важливою складовою в економіці України і потребує значних змін,

щоб залишатись провідним сектором. Європейська орієнтація інвестиційної політики підприємств повинна бути орієнтована на вирішення таких завдань:

- здійснення модернізації виробництва, запровадження безпосередньо у виробничий процес інноваційних методів та новітніх досягнень науки і техніки;

- забезпечення зростання обсягів інвестицій;
- ініціювання розгляду органами місцевого самоврядування питань щодо встановлення реальних ставок місцевих податків, вартості патентів, орендної плати за використання приміщень і обладнання, диференційованих за пріоритетністю галузей економіки згідно з Переліком пріоритетних галузей економіки, затвердженим Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р. № 843-р.;

- посилення ефективності реалізації положень Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» через здійснення роз'яснювальної та консультативної роботи обласними та міськими державними адміністраціями з підприємствами регіонів України;

- доопрацювання та прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання залучення інвестицій» (реєстраційний номер 2101а від 22.05.2013 р.), в якому закріплене поняття пріоритетних галузей економіки, що створить необхідне законодавче підґрунтя для довгострокової державної підтримки визначених галузей;

- запровадження контролю за якістю відповідно до міжнародних стандартів, систем екологічного менеджменту;

- розроблення і впровадження дієвих механізмів підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках;

- надання фінансової підтримки щодо впровадження міжнародних систем управління безпекою будівельної продукції.

Реалізація зазначених завдань дасть змогу не тільки покращити стан підприємств будівництва, а й дасть можливість конкурувати як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках з метою покращення добробуту країни.

Список літератури:

1. Ізмайлова К.В. Вплив фінансового важеля у впровадженні схем проектного фінансування в Україні / К.В. Ізмайлова// Шляхи підвищення ефективності будівництва. 2012. Вип.28. С.82-87.

2. Ізмайлова К.В., Пархоменко В.В. Імітаційне моделювання фінансових показників інвестиційної діяльності підприємства // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 1997. Вип. 2. С. 73-75.

3. Стеценко С.П. Показники-індикатори економічної безпеки будівельних підприємств / С.П. Стеценко. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2014. №. 26 Ч. 2. С.141-145

4. Беленкова О.Ю., Антропов Ю.В. Оценка точности моделей прогнозирования экономической устойчивости строительных предприятий /Приволжский научный вестник, 2013. № 9 (25). С. 31-36

5. The prediction model of economic stability (based on small construction enterprises of Ukraine). O.Y. Bielienkova, Y.V. Antropov. *European Applied Sciences*, November, 2013, pp. 161-163.

6. Оцінка фінансової стійкості малих будівельних підприємств України в 2000–2008 роках / О.Ю. Беленкова, Н.Б. Сердюченко, Ю.В. Антропов. *Економіка і держава*. 2011, №1. С.56–60.

7. Гусарова Л.В. Аналіз загроз економічній безпеці будівельних підприємств / Н.Б. Сердюченко, Л.В. Гусарова, Н.В. Боліла // *Економіка та суспільство Мукачівський державний університет*. Вип. 13. 2017.

8. Молодід О.О. Використання економетричних моделей для визначення рівня економічної безпеки будівельного підприємства / О.О. Молодід, С.А. Теренчук // *Будівельне виробництво*. 2012. № 53. С. 73-76.

9. Молодід О.О. Характеристика загроз економічній безпеці будівельного підприємства / О.О. Молодід // *Теорія і практика будівництва*. 2009. № 5. С. 54-58.

References:

1. Izmailova, K.V. (2012). Influence of financial leverage in the implementation of project financing schemes in Ukraine. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva*. Issue 28, pp. 82-87.

2. Izmailova, K.V., Parkhomenko, V.V. (1997). Simulation modeling of financial indicators of investment activity of the enterprise. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*. Issue 2, pp.73-75.

3. Stetsenko, S.P. (2014). Indicators-indicators of economic security of construction companies. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*. Issue 26. 2st part. pp.141-145.

4. Bielienkova, O.Iu., Antropov, Yu.V. (2013). Assessment of the accuracy of forecasting models for the economic sustainability of construction enterprises. *Privolzhskij nauchnyy vestnik*. no.9 (25). pp.31-36.

5. Bielienkova O.Y., Antropov Y.V. (2013). The prediction model of economic stability (based on construction enterprises). *European Applied Sciences*. pp. 161-163.

6. Bielienkova O.Iu. (2011). Assessment of financial stability of small construction enterprises of Ukraine in 2000–2008. *Ekonomika i derzhava*. no. 1, pp. 56-60.

7. Husarova L.V. (2017). Analysis of threats to the economic security of construction companies. *Ekonomika ta suspilstvo*. Issue 13. pp. 121-124.

8. Molodid O.O. (2012). Use of econometric models to determine the level of economic security of a construction company. *Budivel'ne vyrobnytstvo*. 53. pp. 73-76.

9. Molodid O.O. (2009). Characteristics of threats to the economic security of the construction company. *Teoriia i praktyka budivnytstva*. №. 5. pp. 54-58.

Р.М. Скупский

Составляющие антикризисного потенциала строительных предприятий в динамических условиях

Определено понятие «антикризисный потенциал» строительного предприятия. Исследована структура антикризисного потенциала строительного предприятия. Определены основные проблемы функционирования предприятий строительной отрасли Украины в докризисный период и в новейших политико-экономических условиях интеграции страны в ЕС. Обоснованно

новейшие тенденции на направления развития строительства в условиях полной или частичной интеграции с рынками ЕС.

Ключевые слова: строительная отрасль, строительное предприятие, антикризисный потенциал, тенденции развития, устойчивое развитие, рынок сбыта.

R. Skupsky

Components of anti-crisis potential of construction enterprises in dynamic conditions

The concept of "anti-crisis potential" of a construction company is defined. The structure of anti-crisis potential of a construction enterprise is investigated. The main problems of functioning of enterprises of the construction industry of Ukraine in the pre-crisis period and in the newest political and economic conditions of the country's integration into the EU are identified. The latest trends in the development of construction in terms of full or partial integration with EU markets are substantiated.

Keywords: construction industry, construction enterprise, anti-crisis potential, development tendencies, sustainable development, sales market.

Посилання на статтю:

APA: Skupsky, R (2018) Components of anti-crisis potential of construction enterprises in dynamic conditions. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 38, 265 – 270.

ДСТУ Скупський Р.М. Складові антикризового потенціалу будівельних підприємств в динамічних умовах [Текст] / Р.М. Скупський// Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. – 2018. – № 38. – С. 265–270.

УДК 338.2: 069.003

А.Г. Семенов,

докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки

ORCID: 0000-0001-7937-2533

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ДІАГНОСТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Досліджено теоретичні підходи до формування поняття «стратегічна конкурентоспроможність підприємства». Виявлено, головною ознакою збереження конкурентоспроможності підприємства у стратегічному вимірі є його здатність зберігати конкурентні позиції у довгостроковій перспективі. Для діагностування стратегічної конкурентоспроможності забудовників м. Київ використано метод Бостонської консалтингової групи.

Ключові слова: конкурентоспроможність, стратегічна конкурентоспроможність, сталий розвиток, аналіз, стратегія.